

Tanıtım

Tema: **Anlamın Yapı Taşları**

Konu: **Hikâye**

Alt Konu: **Cumhuriyet Dönemi'nde Önemli Sanatçılar ve Hikâyeler**

Temanın Amacı: Cumhuriyet Dönemi'nde yazılmış hikâye türünün güzel örneklerini okutmak ve bu eserlerin sanatçılarını tanıtmak.

Anahtar Kavramlar: Sanatçı-eser ilişkisi, Gözlem, İzlenim, Sözcükte yapı (kök, ek, gövde, basit, türemiş, ve birleşik sözcük), Şiirde yapı, Kurgu, Olay örgüsü, Yaşam öyküsü

Köprü Kurma

Hikâye, insanların günlük yaşamlarına pek çok şekilde katkı sağlayabilir:

- 1. Empatiyi Artırır:** Hikâyeler, farklı karakterlerin deneyimlerini ve duygularını anlatarak okuyucuların empati kurmasını sağlar. Bu da insan ilişkilerini güçlendirir ve toplumsal bağları derinleştirir.
- 2. Yaşam Dersleri Sunar:** Hikâyeler, genellikle bir mesaj barındırır. Karakterlerin yaşadığı deneyimlerden ve hatalardan insanlar çeşitli dersler çıkarabilirler. Bu da okuyucuların kendi yaşamlarında daha bilinçli kararlar almasına yardımcı olabilir.
- 3. Stres Azaltıcıdır:** Hikâyeler, okuyucuları günlük yaşamlarının yoğun stresinden uzaklaştırabilir ve onları başka bir dünyaya taşıyarak dinlenmelerine ve gevşemelerine yardımcı olabilir.
- 4. Yaratıcılığı Artırır:** Hikâyeler, okuyucuların hayal gücünü ve yaratıcılığını geliştirir. Farklı dünyalara yolculuk ve farklı karakterlere bürünme, insanların kendi yaratıcı düşüncelerini keşfetmelerine ve geliştirmelerine olanak tanır.
- 5. Bilgi Aktarımı Yapar:** Hikâyeler sadece eğlenceli değil, aynı zamanda bilgi aktarımı için de etkili araçlardır. Tarihî, kültürel veya bilimsel bilgileri içeren hikâyeler, okuyuculara eğlenceli bir şekilde öğrenme fırsatı sunar.
- 6. Motivasyon Sağlar:** İyi yazılmış hikâyeler, okuyuculara ilham verir ve onların motivasyonlarını artırır. Karakterlerin başarıları veya zorluklarıyla başa çıkma şekilleri, okuyucuların kendi hedeflerine ulaşma konusunda motive olmalarını sağlayabilir.

Bu nedenlerden dolayı hikâyelerin günlük yaşama önemli bir katkısı olduğunu söyleyebiliriz.

Hikâye

Cumhuriyet'in İlk Yıllarındaki Hikâye (1923-1940)

- Bu dönemde eser veren sanatçılar, gözleme dayalı gerçekçiliğe (realizm) yönelmişlerdir.
- Olay hikâyeleri ağırlıkta olsa da durum hikâyesi örnekleri de verilmiştir.
- Eserlerde toplumsal sorunların dile getirildiği bir anlayışla "sanat toplumu içindir" bakış açısı iyice yerleşmiştir.
- Toplumsal işleve uygun eserlerde yalın bir dil kullanılmıştır.
- Psikoloji ve toplumsal temalı eserler verilmiştir.
- Yakup Kadri Karaosmanoğlu (*Bir Serencam, Rahmet, Millî Savaş Hikâyeleri*), Halide Edip Adivar (*Harap Mabretler, Dağa Çıkan Kurt*), Refik Halit Karay (*Memleket Hikâyeleri, Gurbet Hikâyeleri*) ve Reşat Nuri Güntekin (*Leyla ile Mecnun, Gençlik ve Güzellik, Roçild Bey, Eski Ahbab, Tanrı Misafiri, Sönmüş Yıldızlar, Olağan İşler*) gibi yazarlar bu türde eserler vermiştir.
- Sait Faik Abasıyanık (*Semaver, Sarnıç, Lüzumsuz Adam, Mahalle Kahvesi, Havada Bulut, Son Kuşlar ve Alemdağ'da Var Bir Yılan*), Memduh Şevket Esenal (*Otlakçı, Mendil Altında, Veysel Çavuş*), ve Sabahattin Ali (*Değirmen, Kağrı, Ses, Sırça Köşk*) gibi önemli yazarlar da bu dönemde hikâye türünde başarılı örnekler vermiştir.

Çıkmış Soru 1

Toplumsal gerçekçilik akımının sanatkâr hikâyecisidir. Halk şiri geleneğini sürdüren ürünlerle edebiyat dünyasına giren yazar, sonradan hikâyeye geçmiştir. *Değirmen, Kağrı, Ses, Yeni Dünya, Sırça Köşk* adlı kitaplarda hikâyelerini toplayan yazarın üç de romanı vardır. Edebiyat ve sanatın bir nevi propaganda olduğunu belirten yazara göre sanatın bir tek ve açık maksadı vardır: "İnsanları daha iyiye, daha doğruya, daha güzele yükseltmek ve insanlarda bu yükselme arzusunu uyandırmak."

Bu parçada söz edilen yazar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sabahattin Ali B) Ahmet Hamdi Tanpınar
C) Haldun Taner D) Kemal Tahir
E) Tarık Buğra

(2018 AYT)

Seçenekler arasında Ahmet Hamdi Tanpınar hariç diğerleri toplumcu gerçekçi yazarlar arasındadır.

Ancak *Değirmen, Kağrı, Ses, Yeni Dünya, Sırça Köşk* adlı eserler Sabahattin Ali'ye aittir.

Cevap A

Cumhuriyet Dönemi 1940-1960 Arasındaki ve 1960 Sonrası Hikâye

- Daha çok, gözleme dayanan gerçekçi hikâyeler yazılmıştır.
- Bu yıllarda Anadolu'ya ve Anadolu halkının yaşamına ağırlık verilmiştir.
- Bu dönem hikâyelerinde "Toplumcu gerçekçi, millî-dinî duyarlılıkları yansıtan, bireyin iç dünyasına ağırlık veren ve modernist anlayış" etkili olmuştur.
- Millî ve dinî konular, Doğu-Batı çatışması, millî mücadele, toplumsal sorunlar, ahlaki bozukluklar, köylü, kasabalı sorunları, işçi sorunları gibi konular bu dönemde sıkça işlenmiştir.
- Fakir Baykurt (*Çilli, Efendilik Savaşı*), Kemal Tahir (*Göl İnsanları*), Yaşar Kemal (*Sarı Sıcak*), Orhan Kemal (*Ekmek Kavgası, Çamaşircının Kızı, 72. Koşuş, Grev, Kardeş Payı*) Sadri Ertem (*Silindir Şapka Giyen Köylü, Bacayı İndir, Bacayı Kaldır*), Samim Kocagöz (*Telli Kavak, Sam Amca*) gibi sanatçılar toplumcu gerçekçi; Aka Gündüz (*Türk Kalbi, Türk'ün Kitabı*), Bahaeddin Özkıışı (*Bir Çınar Vardı, Göç Zamanı*) gibi sanatçılar millî-dinî duyarlılıkları yansıtan ve Ahmet Hamdi Tanpınar (*Abdullah Efendi'nin Rüyaları, Yaz Yağmuru*), Tarık Buğra (*Oğlumuz, Yarın Diye Bir Şey Yoktur, İki Uyku Arasında*), Mustafa Kutlu (*Oradaki Adam, Uzun Hikâye, Yokuşa Akan Sular*) gibi sanatçılar da bireyin iç dünyasını esas alan anlayışla eser veren temsilcilerdir.
- 1960 sonrası dönemde Leyla Erbil, Bilge Karasu, Orhan Duru, Necati Cumalı, Sevgi Soysal, Ferit Edgü, Yusuf Atılgan, Oğuz Atay, Latife Tekin, Pınar Kür, Adalet Ağaoğlu, gibi isimler hikâye türünde eserler vermiştir.

Örnek 1

- *Çamaşircının Kızı*
- *Yaz Yağmuru*
- *Telli Kavak*
- *Uzun Hikâye*

Aşağıdaki sanatçılar bu eserlerle eşleştirildiğinde hangisi dışta kalır?

- A) Mustafa Kutlu B) Samim Kocagöz
C) Orhan Kemal D) Ahmet Hamdi Tanpınar
E) Yaşar Kemal

Çamaşircının Kızı-Orhan Kemal, Yaz Yağmuru-A. Hamdi Tanpınar, Telli

Kavak-Samim Kocagöz, Uzun Hikâye-Mustafa Kutlu

Cevap E

Çıkmış Soru Cevap Anahtarı

1. A

Örnek Cevap Anahtarı

1. E

Etkinlik-1

I. METİN Aşk Mektupları

Rasim, bir akşam, mektepten döndüğü vakit kendi ismine gelmiş bir zarf buldu. İçinde, çiçekli bir kâğıt üstüne, yeni yazı ile şu satırlar yazılıydı: “Rasim Bey, Ben, sizi uzaktan uzağa seven bir genç kıyım. Çok güzel olduğumu korkmadan söyleyebilirim. Dünyada en büyük emelim, sizin tarafınızdan sevilme ve sizin zevceniz olmaktır. Fakat yaşlarımız çok küçük olduğu için zannederim ki, birkaç sene beklemek lazım gelecek... Şimdilik kendimi size tanıtmayacağım. Mektuplarınızı ‘.....’ adresine taahhütlü olarak gönderiniz. Benim fevkalade mutaassıp bir beybabam vardır ki çok nadiren sokağa çıkmama müsaade eder. Mamafih, belki bir gün ayak üstü görüşebiliriz. Kendimi şimdiden sevgiliniz ve nişanlız addettiğim için sizinle görüşmeyi fena ve ayıp bir şey saymıyorum. Evde yalnızlıktan çok canım sıkılıyor. Mektuplarınız benim için büyük bir teselli olacaktır.”

On altı yaşına gelmiş her mektep çocuğu gibi, Rasim için de hayatta sevip sevlmekten daha ehemmiyetli bir şey yoktu. Bu mektubu okur okumaz yüreğine bir ateştir düştü. Tanımadığı bu kıyım deli gibi sevmeye başladı. O gece sinemaya gidecekti, vazgeçti. Erken odasına çekilerek kendisini seven bu genç kıyım uzun bir mektup yazdı. Mektubu posta kutusuna attığı zaman birdenbire on yaş büyümüş gibi bir gurur duyuyordu.

İsminin Bedia olduğunu söyleyen bu genç kıyım, Rasim’in mektuplarına muntazaman mukabele ediyor, şayet o, cevabını bir iki gün geciktirecek olursa kıyametleri koparıyordu.

“Sizi ne kadar sevdiğini ve kapatıldığı yalnız evde sizin mektuplarınızda başka teselli olmadığını söyleyen bu zavallı kıyımın gözlerini yollarda bırakmak doğru olur mu? Hem de mektuplarınızı çok kısa yazıyorsunuz. Benimle fazla konuşmaktan sıkılıyor musunuz yoksa?.. Bir rica daha: Mektuplarınızı biraz okunaklı yazıyla yazamaz mısınız?”

Genç mektepli, akşamları erkenden odasına kapanıyor, sevgilisine kendisini beğendirmek için saatlerce müsveddeler yaparak, kitaplar karıştırarak uzun mektuplar yazıyordu.

Bedia, aynı zamanda meraklı bir kıyım. Bazen şöyle sualler sorduğu da oluyordu:

“Evlendiğimiz zaman balayımızı geçirmek için acaba İtalya’ya mı gidelim, İsveç’e mi? Bu iki memleket acaba nasıldır? Ahalisi nasıl yaşar, ne iş görür? Oralara gitmek için hangi denizlerden, hangi memleketlerden geçilir?”

Yahut da: “Sen, Abdülhak Hamit Bey’in *Eşber*’ini okudun mu? Nerelerini en çok beğendinse yaz da ben de okuyayım...”

Genç mektepli, nişanlısına karşı küçük düşmemek için coğrafya ve edebiyat kitapları karıştırıyor, onun istediği malûmatı toplamak için günlerce çirpiniyordu.

Bedia, bir mektubunda ona şöyle darıldı: “Sizinle muhakkak görüşmeye karar vermişim. Dün, mektep dönüşünüzde yolunuzu bekledim. Fakat bir genç kıyımın sevgilisi olduğunuzu hatırlamamış, çok fena giyinmişsiniz. Üstünüz, başınız, potinleriniz çamur içindeydi... Çocuk gibi arkadaşlarınızla mı boğuşmuşsunuz acaba?.. Bunu görünce sizi mahcup etmekten korkarak yanınıza gelemedim.”

Rasim, fena hâlde utandı ve üzüldü. O günden sonra fevkalade dikkat ve ihtimam ile giyinmeye başladı.

Bedia, bir kere de onun mektepten çıkar çıkmaz eve gitmesinden, geceye kadar sokakta dolaşmasından şikâyet etmişti. Acaba kendisi evde onun için ağlarken, o başka kıyımın peşinde mi geziyordu?

Rasim, dünyada Bedia’sından başka hiçbir kıyımı sevmeyeceğini yeminlerle yazdı ve sokakta dolaşmaya, tesadüf ettiği kıyımın göz ucuyla bakmaya cesaret edemez oldu.

Bir akşam, Rasim’in annesi Nedime Hanım, kocası Ahmet Bey’i matemli bir çehre ile karşıladı, ağlar gibi bir tavırla,

– Ah, bey, başımıza gelenleri sorma. Oğlumuz Bedia isminde bir kıyım musallat olmuş. Bugün Rasim’in odasını düzeltirken mektuplarını buldum. Evladımız elden gidiyor... Bir çare bul... Fakat, Allah aşkına meraklanma... Sen kanlı adamsın!..

Ahmet Bey’de hiçbir meraklanma alameti görünmüyor, bilakis kıs kıs gülüyordu. Sesini alçaltarak,

– Korkma hanım, dedi, oğlana aşk mektuplarını yazan o kıyım benim!.. Oğlandaki haylazlık arttıkça artıyordu. Ne mektepteki hocalar ne ben, bütün gayretimize rağmen ona doğru dürüst yazmayı bile öğretebiliyorduk. Nihayet, düşüne düşüne bu çareyi buldum... Rasim’in kıyım yazdığı mektuplar sayesinde yeni yazıyı mutlaka öğreneceğinden ve bu sene sınıf geçeceğinden eminim. Doğrusunu istersen ben de eski yazıyı vaktiyle sana mektup yaza yaza öğrenmişim!

Reşat Nuri Güntekin, *İzdiham*

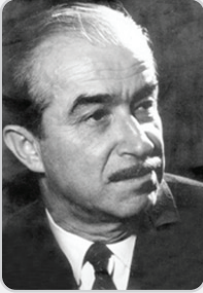
Bir Adım İleri

Reşat Nuri Güntekin'e ait bu hikâye, 1932 yılında İzdiham dergisinde yayımlanmıştır. Bu hikâyede çaresiz bir durumdaki babanın belki de son çaresiyle amacına ulaşması dile getirilmiştir. Hikâyede annenin, babanın, öğretmenlerin çaresiz kaldığı bir durumda babanın aklına gelen bir fikirle görev ve sorumluluklarını yerine getirmeyen Rasim'in düzelmesi asıl düşünceyi oluşturmaktadır. Belki genç okurlar, bu fikri doğru bulmamış olabilirler ancak bu yolun bir evladı kazanmak için son çare olduğu unutulmamalıdır.

Cumhuriyet'in ilan edildiği 1923 yılıyla "Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı" da başlamıştır. Birçok türde olduğu gibi bu dönemde hikâyede de teknik olarak önemli bir ilerleme sağlanmıştır. Bu dönem edebiyatında yıllara göre hikâye geleneğinde belirgin değişimler gözlenmiştir. Bu yıllarda roman yazarları aynı zamanda hikâye türünde de eserler vermiştir.

Bu tür, birçok önemli yazarın kalemıyla günümüze kadar gelişerek gelmiştir.

II. METİN Ekmek Kavgası

Sabah, öğle, akşam karavanalarından artan yemeklerin döküldüğü toprak, kalın ve besili solucanların hazla kıvrıldığı zifirden bir bulamaç hâlindeydi. Yalınayak çocuklarla ihtiyar kocakarılar, paslı teneke kutuları ağız ağıza dolu uzaklaşırken erkek köpekler sıhatten gerilmiş karınlarını güneşe devirip uyuklarlar; sarkık memeli dişiler de peşlerinde tonton enikleriyle dolaşırlardı. Daha sonra meydan karga sürülerine kalırdı. Simsiyah kanatlarında mavi ışıltilarla kargalar, "Gaak, gaak!" diye sekerek karınlarını doyururlarken, yırtıcı kuşlar geniş kanatlarıyla havada daireler çizmeye başlayınca karga sürülerinde ürkeklik artardı. Arada, yırtıcı kuşlardan birisi tam tepede, asılı gibi durur durur, sonra birdenbire, şimşek hızıyla toprağa iner; gagasından kalın bir solucanla tekrar havalanırdı.

Gün geldi, alay, memleketin güvenliğini daha iyi sağlayabileceği, daha önemli bir mevkiye kalktı, yerini bir "oto bölüğü" aldı... Mutfakta karavana kaynıyordu. Lakin alayın zamanındaki bolluk nerede...

Yalınayak çocuklarla kocakarılar paslı kutularını daha önce doldurabilmek için çekişiyorlarsa da köpekler arasında esaslı bir savaş başlamıştı. Oradaki dişi köpeklerden birini kokladı diye yabancı bir hovardayla boğuşuluyor, hovarda sınır dışı edilinceye kadar uğraşılıyordu.

Kargalarsa onlar asla bırakılmıyorlardı. Gün geldi, bu "oto bölüğü" de kalktı. Artık mutfakta esaslı şekilde yemek pişmiyordu. Nöbetçi birkaç er için küçük tencerelerde pişiyor, arsaya hemen hemen hiçbir şey dökülmüyor, pek pek, birkaç kemik, biraz ekmek içi filan...

Mevsim kışa doğruydum. Bol yağmurlar, yazın çatlayan topraklarını adamakıllı yıkamıştı. Sırtlarında çalı çırpıyla kocakarılar, yalınayak çocuklar, köpek sürüleri gene geliyordu. Erkek köpekler daha sinirli, daha kavgacı olmuşlardı. Dişi köpeklerin peşlerindeki enikler de palazlanmışlardı lakin zayıftılar. Bazen ufucuk bir ayak dolaşıklığı yüzünden erkek köpeklerden biri gazaba geliyor; anayı, enikleri birbirine karıştırıveriyordu. "Zavallı bir dişi köpeği boğmak isteyen" erkek köpeğe kenarda hırsla bekleyen öteki erkek köpekleri çileden çıkarıyor, bir anda meydanlık birbirine giren köpeklerin yaygaralarıyla doluyordu.

Bazen bir kemik parçası yüzünden insanlarla köpekler arasında da kavgalar oluyordu. Dumanı tüten yağlı bir kemik parçasını teneke kutusuna sokmaya uğraşan bir kocakarının yanına sinirli bir erkek köpek usulcacık sokuluyor, usta bir pençe vuruşuyla kemiği düşürüyor, kocakarı dönene kadar, ağızında kemik parçasıyla fırlıyor, kocakarıysa dişsiz ağızıyla karanlık karanlık oluyordu:

"Allah kahretsin e mi! İki gözün kör olsun e mi!"

Yahut bir parça ekmek içine doğru bir kocakarı, değneğine dayana dayana giderken aynı ekmek içi yalınayak bir oğlan tarafından da görülmüş oluyordu. Oğlan, kocakarının değneğini çekiverince kadın yuvarlanıyor, beriki koşup ekmeği kapıyordu.

Kocakarı gene uluyordu:

"Sürüm sürüm sürün e mi! Allah belanı versin e mi!"

İlkbahara doğruydum. Bol güneşli havalar... Karlı dağlardan soğuk rüzgârlar esiyor, hafif beyaz bulutlar telaşla koşuyorlardı. İki kocakarı, alay mutfağının arkasındaki arsada, ıslak toprağa karşılıklı oturmuşlardı. Teneke kutuları bomboştum. Yanı başlarında birkaç erkek köpek, birbirine geçmiş böğürleriyle, sinirli sinirli soluyarak uyukuyorlardı. Güneş sıcaktı. Kocakarılar, yama yama üstüne vurulmuş, kalın hırkalarını çıkardılar. Koltuk altları güneşte tatlı tatlı gidişti, uzun uzun kaşındılar... Sonra, hırkalarının kıvrımlarına saklanmış bitleri bulup bulup kırmaya başladılar. Sivri çenesinde üç siyah kıl fırlamış olanı, "Bet bereket vardı anam..." dedi. "Bet bereket vardı. Yiyeyeğin sözü mü olurdu?"

O canım fasulyeler, nohutlar, bürünceler... Ya pirinç pilavları?"

Ötekinin bir gözü kördü.

"Doğru..." diye başını salladı. "Bet bereket vardı o zaman. İnsan karnını doyururdu da doldurur doldurur, konu komşuya bile götürürdü."

"Ya karpuz kabukları!.. Nasıl kemirirdik?"

"Eeeeh, o günler de günmüş! Allah bundan geri komasın zira beterin beteri var!"

"Bu askercikleri de ne demeye alıp götürürler sanki buradan?"

"Harp varmış harp! Moskof gene kafa kaldırmış diyorlar!"

Bir müddet korkuyla bakıştılar. Kör olanı, "Kafa kaldırmış ha?" diye başını salladı, gözlerini karşı dağlara kaldırdı. Aklından, Balkan Harbi'nin araba tekerlekli topları geçti: ölmüş askerler, buğday çuvalları, yüklü bir arabanın tekerleği altında kafası ezilmiş bir çocuk cesedi...

"Allah, sen gösterme ya Rabbi!"

İkisinin yüreğinden de aynı korku, aynı açlık korkusu geçti. Hemen hemen aynı zamanda söylendiler:

"Bundan geri koyma ya Rabbi!"

Tepelerinde bir çaylak, geniş daireler çizerek dolaşıyordu.

Orhan Kemal

Bir Adım İleri

Toplumcu gerçekçilik akımının temsilcilerinden olan Orhan Kemal, eserlerinde toplumsal sorun ve olguları ele almıştır. Yazar, *Ekme Kavgası* adlı hikâyesinde gerçekçi gözlemlere yer vererek eserin yazıldığı döneme ışık tutmuştur.

Aşağıdaki soruları I ve II. metinden yola çıkarak yanıtlayınız.

1. *Aşk Mektupları* ve *Ekme Kavgası* adlı hikâyeleri, konuları bakımından karşılaştırınız.

Aşk Mektupları adlı hikâyede çaresiz kalan bir babanın çocuğunu yola getirmek için çabaları işlenirken *Ekme Kavgası*'nda savaş sonrası insanların ve hayvanların yaşadığı yaşam mücadelesi anlatılmıştır.

2. *Ekme Kavgası* adlı hikâyeden yola çıkılarak Orhan Kemal'in ne tür hikâyeler yazdığı söylenebilir?

Orhan Kemal, toplumcu-gerçekçi hikâyeler yazan bir sanatçısıdır.

3. Her iki hikâyenin ortak özelliklerini (anlatıcı, bakış açısı, tema, konu, dil...) belirleyiniz.

Her ikisinde de anlatı 3. kişidir ve hâkim bakış açısı kullanılmıştır. I. metinde Arapça-Farsça sözcüklere yer verilmiştir. II. metnin dili oldukça yalındır. I. metinde bireysel, II. metinde toplumsal konu işlenmiştir.

4. Bu hikâyelerin anlatımında yer alan anlatım biçimleri nelerdir? Örneklerle açıklayınız.

Her iki metinde de öyküleme ve betimleme anlatım biçimleri kullanılmıştır.

5. *Aşk Mektupları* adlı hikâyede geçen "mutaassıp, mamafih, ihtimam, fevkalade, addetmek" sözcüklerinin anlamlarını araştırınız.

mutaassıp: bağınaz

mamafih: bununla birlikte

ihitimam: özen

fevkalade: alışılmış olandan ayrı

addetmek: saymak

6. Her iki hikâyeyi günlük yaşamda yaşanabilirlik açısından değerlendiriniz.

Her iki hikâye de günlük yaşamda yaşanabilecek olayları dile getirmiştir.

Etkinlik-2

Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.

Toprak

Üzeyir, çekilen çizgiyi daha yakından görmek için eğildi. Toprağı eliyle yokladı. Nasırlı parmakları, ateşe dokunmuş gibi titrediler. Toprak can çekişiyordu. Damatlar, üzüntüyle birbirlerine baktılar. Üzeyir, gözleri toprağa dikili, uzun bir zaman öylece kaldı. Kaşları çatılmış, yüzündeki çizgiler gerilmişti. Hızlı hızlı nefes alıyor, keskin bakışlarla toprağı delmek istemişçesine süzüyordu. Sonra birdenbire:

— Sırtlayın bakalım sabanı, dedi. Öküzleri de önünüze katın, öbür başa yürüyün.

Damatlar silkindiler. Biri öküzleri boyunduruktan ayırdı, öbürü sabanı sırtladı. Tarlanın öbür başına geldikleri zaman, sabanın ardına Üzeyir geçti... Uzun bir değnekle kuyruk sokumlarından dürtülen öküzler hızla ileri atıldılar, saban bir tüy hafifliğiyle uçtu. İyi bilenmiş demir, hafif bir cızırtı ile kayd. Üzeyir arkasına baktı. Siyah ve sert toprak çakı ile çizilmiş gibi ipince bir çizgiden başka bir şey görünmüyordu. İncecik, melun bir çizgi. Üzeyir, içini boşaltan bir hiddetle toprağa tükürdü.

Damatlar korku içinde önlerine baktılar. Ağzılarını açıp bir şey söylemeye cesaret edemediler. Üzeyir, kendi kendine konuştu:

— Toprak kurumuş... Yağmur yağmazsa buna saban demiri işlemez gayri... Kayaları bile delirdim bu öküzle bu toprağı delemiyorum. Ama o, aylarca evvel söylememiş miydi?.. Topraktan fayda yoktu artık... Emmi oğulları kasabada birer dükkân açmışlar, koyun pöste kı topluyorlardı. Kazançları da rahatları da yerindeydi. Hem kasabalık yer köye benzer miydi hiç?.. Akşamları pırıl pırıl ışıklar yanıyor, çeşmelerden gürül gürül sular akıyordu. Üstelik emmi oğulları, onu işlerine ortak etmek için çağırılmışlardı da... "Rençperin işi, iğne ile kuyu kazmaya benzer." demişlerdi. "Ne kadar gayret etsen sonunu bir türlü bulamazsın, dolap beygiri gibi çalışması da caba... Ama ticaret öyle mi ya?.. Oturduğun yerde beşe al, ona sat... At paracıkları cebine, yan gel keyfine bak..."

Orhan Hançerlioğlu

1. Aşağıdaki metni okuyunuz ve metinden hareketle tabloyu doldurunuz.

1	Konusu	Çiftçilikle uğraşan kişilerin kuraklıktan dolayı çaresizlikleri
2	Anlatıcısı	Üçüncü kişili
3	Bakış Açısı	Hâkim bakış açısı
4	Temel Çatışması	Köylü-şehirli fakir-zengin
5	Anlatım Teknikleri	Öyküleme, betimleme, diyalog, anlatma
6	Dili	Oldukça yalın
7	Yapı Unsurları	Kişi: Üzeyir, damatlar, emmi oğulları Yer: Tarla Zaman: Uzun bir zaman, aylar evvel

2. Yukarıdaki metinde altı çizili sözcüklerin anlamlarını araştırıp aşağıdaki tabloya yazınız.

Saban	Çift süren hayvanların koşulduğu demir uçlu tarım aracı
Boyunduruk	Çift süren veya kağniyla koşulan hayvanların birlikte yürümelerini sağlamak için iki ucu hayvanların boynuna, ortası da saban veya kağniya bağlanan ağaç parçası
Melun	Lanetli
Pöste	koyun veya keçi postu
Rençper	Tarla, bağ, bahçe, yapı ve toprak işlerinde ağır işleri gören gündelikçi; ırgat

2. Aşağıdaki tablodaki sanatçı ve hikâye türündeki eserleri eşleştiriniz.

	Sanatçı		Eser
1	Yakup Kadri Karaosmanoğlu	9	<i>Silindir Şapka Giyen Köylü</i>
2	Halide Edip Adıvar	6	<i>Mendil Altında</i>
3	Reşat Nuri Güntekin	15	<i>Uzun Hikâye</i>
4	Sabahattin Ali	8	<i>Çamaşırcının Kızı</i>
5	Refik Halit Karay	14	<i>Sarı Sıcak</i>
6	Memduh Şevket Esendal	2	<i>Dağa Çıkan Kurt</i>
7	Sait Faik Abasıyanık	11	<i>Oğlumuz</i>
8	Orhan Kemal	13	<i>Göl İnsanları</i>
9	Sadri Ertem	10	<i>Sam Amca</i>
10	Samim Kocagöz	3	<i>Roçild Bey</i>
11	Tarık Buğra	12	<i>Abdullah Efendi'nin Rüyaları</i>
12	Ahmet Hamdi Tanpınar	4	<i>Değirmen</i>
13	Kemal Tahir	1	<i>Bir Serencam</i>
14	Yaşar Kemal	5	<i>Memleket Hikâyeleri</i>
15	Mustafa Kutlu	7	<i>Semaver</i>

3.

a. İki farklı hikâyeden alınan aşağıdaki metinleri benzen ve ayrılan özellikleriyle karşılaştırınız.

I. Metin

Doktorun, benim sesimiz çıkmıyordu. İskeleden iniyorduk. Takma bacağını henüz iyice kullanamayan bu yeni, bu medeni, bu millî kahramana bakarak, elimdeki eski kahramanların destanını denize fırlatmak istiyordum. Utanacak bir şeymiş gibi gayri ihtiyari bu hakir defteri bükerek cebime soktum. Bilet toplanan tahta parmaklıktan geçtik. Garın geniş mermer merdivenleri önünde ellerimizi sıktı.

Ayrılrken doktora:

- Hem artık azizim, yaralanmaktan bıkmıştım, dedi, tayyarede bu yok işte... En çok buna seviniyorum...

Gar bahçesinin yanında yürürken doktor sordu:

- Nasıl yeni kahramanlar?

- ...

Ömer Seyfettin

II. Metin

Sizi iskelenize bıraktıktan sonra, ikinci mevkide oturmuş, dünyada ilk yazıyı yazanı düşünüyordum! Şiir, muhakkak ki yazının ta kendisi... Orman, deniz, çiçek, yemiş, böcek, kuş, güzel insan olur da şiir olmaz olur mu? Yazıdan evvel, sanırım, resim vardı. Yazı çok sonraları icat edilmiştir, diye bir şey söylemeyeceğim. Beni âlim sanırlar da alay ederler! Yazı üzerine hiçbir deneme okumadım. Onun üzerine düşünmek istiyordum. Demek söylemekten usandığımız, konuşmak istemediğimiz bir gün gizlice; -bakın bu gizlice kelimesini iyi buldum- kendimiz hitap ettiğimiz yanında bulunmadan, sesimiz işitilmeden söylemek zorunda kalmışız. Bu iş nasıl olur? Diye düşünmüştük. Yazıyı belki binlerce, milyonlarca insan okuyor. Ama yazı bunun için uydurulmuşa benzemiyor pek...

Sait Faik Abasıyanık

Ayrılan Özellikler

I. metin olay hikâyesi, II. metin durum hikâyesidir.

I. metinde yer, zaman, kişi unsurları varken II. metinde yaşamın bir kesiti dile getirilmiştir.

I. metnin ait olduğu hikâye türünün kurucusu Maupassant iken II. metninki Anton Çehov'dur.

I. metinde serim, düğüm, çözüm bölümleri varken II. metinde bu bölümler net değildir.

I. metinde merak ögesi varken II. metinde merak ögesi yoktur.

Benzeyen Özellikler

Her ikisinin de türü hikâyedir.

b. I. metinde geçen aşağıdaki sözcüklerin anlamlarını araştırıp aşağıdaki tabloya yazınız.

Medeni	<i>Uygar</i>
Gayriihtiyari	<i>İstem dışı</i>
Hakir	<i>Aşağı görülen, değersiz</i>
Gar	<i>Demir yolu ile yolculuk edenlerin gereksinimlerinin geniş ölçüde karşılandığı büyük tren istasyonu</i>
Tayyare	<i>Uçak</i>

1, 2 ve 3. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Eskici

Bir gün halası sokaktan bağıarak geçen bir satıcıyı çağırdı. Evin avlusuna sırtında çuval kaplı bir yayvan torba, elinde bir ufacak iskemle ve uzun bir demir parçası, dağınık kıyafetli bir adam girdi. Torbasından da mukavva gibi bükülmüş bir tomar duruyordu. Konuştular, sonra önüne bir sürü patlak, sökük, parça parça ayakkabı dizdiler. Satıcı iskemlesine oturdu. Hasan da merakla karşısına geçti. Bu dört yanı duvarlı, tek kat, basık ve toprak evde öyle canı sıkılıyordu ki... Şaşarak eğlenerek seyrediyordu: Mukavvaya benzettiği kalın deriyi iki tarafı keskin incecik, sapsız bıçağıyla kesişine, ağzına bir avuç çivi dolduruşuna, sonra bunları birer birer, İstanbul'da gördüğü maymun gibi avurdandan çıkarıp ayakkabıların altına çabuk çabuk mihlayışına, deri parçalarını, pis bir suya koyup ıslatışına, mundar çanaktaki macuna parmağını daldırıp tabanlara sürüşüne, hepsine bakıyordu. Susuyor ve bakıyordu. Bir aralık nerede ve kimlerle olduğunu keyfinden unuttu, dalgınlığından ana diliyle sordu:

- Çiviler ağzına batmaz mı senin?

Eskici başını hayretle işinden kaldırdı. Uzun uzun Hasan'ın yüzüne baktı:

- Türk çocuğu musun be?

- İstanbul'dan geldim.

- Ben de o taraflardan... İzmit'ten!

Gurbet Hikâyeleri

1. **Bir hikâyeden alınan bu parça aşağıdaki sanatçılardan hangisine aittir?**

- A) Ömer Seyfettin B) Halide Edip Adıvar
C) Refik Halit Karay D) Reşat Nuri Güntekin
E) Yakup Kadri Karaosmanoğlu

2. **Bu parçanın anlatımında aşağıdaki tekniklerden hangileri yer almıştır?**

- A) Açıklama – geriye dönüş B) Öyküleme – diyalog
C) Tartışma – betimleme D) İç monolog – öyküleme
E) Betimleme – alıntılama

3. **Bu parça ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

- A) Kurgulanmış bir metinden alınmıştır.
B) Üçüncü tekil kişili anlatıma başvurulmuştur.
C) Betimlemeye yer verilmiştir.
D) Kahraman bakış açısıyla yazılmıştır.
E) Amaç, okuru olay içinde yaşatmaktır.

4, 5 ve 6. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Dülger Balığının Ölümü

Hepsinin gözleri güzeldir. Hepsinin canlıyken pulları kadın elbiselerine, kadın kulaklarına takılmaya değer. Nedir o elmaslar, yakutlar, akikler, zümrütler, şunlar bunlar? Mümkün olsaydı da balolara canlı balıksırtlarının yanardöner renkleriyle gidebilselerdi bayanlar; balıkçılar milyon, balıklar şan ü şeref kazanırdı. Ne yazık ki soluverir ölü ölmez, öyle ki bükülmüş böceklerle döner balıksırtının pırıltıları. Benim, size ölümünü hikâye edeceğim balığın öyle parıltılı, yanardöner pulları yoktur. Pulu da yoktur ya zavallının. Hafifçe, belirsiz bir yeşil renkle esmerdir. Balıkların en çirkinidir. Kocaman, dişsiz, ak ve şeffaf naylondan bir ağzı vardır: Sudan çıkar çıkmaz bir karış açılır. Açılır da bir daha kapanmaz.

Alemdağ'da Var Bir Yılan

4. **Bir hikâyeden alınan bu parça aşağıdaki sanatçılardan hangisine aittir?**

- A) Sait Faik Abasıyanık
B) Memduh Şevket Esendal
C) Reşat Nuri Güntekin
D) Yaşar Kemal
E) Orhan Kemal

5. **Aşağıdaki hikâye türündeki eserlerden hangisi bu parçanın yazarına ait değildir?**

- A) *Semaver* B) *Sarıç*
C) *Lüzumsuz Adam* D) *Son Kuşlar*
E) *Otlakçı*

6. **Bu parçanın anlatıcısı ve bakış açısı aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?**

- A) Birinci kişi – gözlemci
B) Üçüncü kişi – gözlemci
C) Üçüncü kişi – hâkim
D) Birinci kişi – kahraman
E) Üçüncü kişi – kahraman

Cevap Anahtarı

1. C 2. B 3. D 4. A 5. E 6. B